

Ljubljana, 25. 5. 2015

Za:

Ministrstvo za javno upravo

Tržaška 21

SI-1000 Ljubljana

gp.mju@gov.si

PREDLOG ZAKONA O JAVNEM NAROČANJU - Komentarji Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

24. aprila 2014 je ministrstvo za javno upravo objavilo javno povabilo strokovni, zainteresirani in drugi javnosti za predložitev pripomb na osnutek Predloga Zakona o javnem naročanju.

V nadaljevanju podajamo komentar Zveze svobodnih sindikatov Slovenije h Predlogu Zakona o javnem naročanju

1) Horizontalna socialna klavzula / pogoji za kandidiranje

Iz obrazložitve osnutka zakona:

Z novimi pravili o javnem naročanju se uveljavljajo načela s področja okolja, socialnega vključevanja in inovacij. Vendar socialni vidiki ne zajemajo samo socialnega vključevanja, obsegajo tudi spoštovanje pravic, ki izhajajo iz veljavne zakonodaje.

Predlog osnutka novega zakona vključuje tudi t. im. **horizontalno socialno klavzulo**, ki zahteva spoštovanje obveznosti iz veljavnega okoljskega, socialnega in delovnega prava EU, predpisov držav članic, kolektivnih pogodb in mednarodnega prava. Zato je potrebno zagotoviti uveljavitev obstoječih obveznosti pri gradnjah in opravljanju storitev. Podjetje, ki ne spoštuje ustreznih obveznosti, se lahko izloči iz postopka javnega naročanja, izključiti pa je potrebno tudi vsako neobičajno nizko ponudbo, če se izkaže, da ponudba ne upošteva obveznosti, ki izhajajo iz veljavnega okoljskega, socialnega in delovnega prava EU, predpisov države članice, kolektivnih pogodb in mednarodnega prava. EU s tem vzpostavlja novi instrument boja proti »**socialnemu dampingu**«.

Naročnik bo pri oddaji javnega naročila tako imel možnost določiti **socialna merila**. Lahko bo upošteval postopek proizvodnje blaga, način izvajanja storitev in izvedbe posebnih gradenj, ki jih namerava nabaviti. Naročilo bo na primer oddal podjetju, ki pri proizvodnji blaga ali izvajanju storitev zaposluje največje število prikrajšanih delavcev, denimo dolgotrajno brezposelne. Smel bo upoštevati tudi posebne delovne pogoje zaposlenih, ki so lahko tudi strožji od zakonsko predpisanih. Ta merila pa bodo veljala samo za osebe pri izvajanju gradbenih del, v proizvodnji in dobavi blaga ali izvajanju storitev, ki bodo predmet posameznega javnega naročila. Od podjetja torej ne bo mogoče zahtevati, da na splošno ravna družbeno in okoljsko odgovorno, saj se takšna zahteva ne nanaša na kupljeno blago ali storitev.

Komentar ZSSS: Na začetku izpostavljam, da dodatnih socialnih meril nikakor ne smemo zamenjati z obveznostmi iz drugega odstavka 18. člena Direktive 2014/24/EU. Spoštovanje delovne zakonodaje in kolektivnih pogodb zagotovo ne more biti zgolj dodatna utež v določanju ekonomsko najugodnejše ponudbe, temveč mora biti posebna obveznost. Kot dodatna

socialna merila pa bi lahko vključili to, da ponudnik aktivno izvaja socialni dialog (pri njemu je organiziran sindikat oziroma je vključen v delodajalsko organizacijo; je vključeno v kolektivno pogodbo dejavnosti). Kako pomembna so ta merila, nam pove primer podjetja Tib Transport (v stečaju), ki je pred časom, pri razpisu Mestne občine Ljubljana opozorilo, da se njihova družba srečuje z nepremostljivo oviro in sicer neskljenjeno branžno kolektivno pogodbo za voznike-šoferje, oziroma socialnim dumpingom. Ker te pogodbe namreč ni, konkurenti stroška plače ne prikazujejo kot kalkulativni element cene v ponudbah za opravljanje prevozov. Podobno se dogaja na področju zasebnega varovanja, kjer v odsotnosti kolektivne pogodbe dejavnosti konkurenca oddaja tudi ponudbe, kjer je upoštevan strošek plače celo pod minimalno plačo.

Izjemno pomembno je, da se pri implementaciji Direktive 2014/24/EU tudi sledi tam zapisani točki 90, ki pravi naslednje: »Da bi spodbudili javno naročanje, bolj usmerjeno v kakovost, bi morali državam članicam dovoliti, da prepovejo ali omejijo uporabo merila izključno cenovne ali stroškovne učinkovitosti pri oceni ekonomsko najugodnejše ponudbe, če se jim to zdi primerno.«

2) Postopki s podizvajalci

Iz obrazložitve osnutka zakona:

Posebna pozornost je bila na evropski ravni dana tudi **postopku s podizvajalci**, ki do zdaj tega vprašanja ni urejala in za razliko od dosedanje ureditve na področju javnih naročil v Sloveniji predstavlja manj strogo ureditev. Osnutek predloga zakona določa, da je potrebno zagotoviti določeno transparentnost v podizvajalski verigi, saj so tako naročniki obveščeni o tem, kdo je prisoten na gradbiščih, katera podjetja opravljajo storitve v stavbah, infrastrukturi ali na območjih za katera so naročniki odgovorni ali so pod njihovim neposrednim nadzorom. Za posredovanje zahtevanih informacij je v vsakem primeru odgovoren glavni izvajalec

Komentar ZSSS: v predlogu Zakona o javnem naročanju je 71. člen Direktive 2014/24/EU (oddaja javnih naročil podizvajalcem) prenesen v 94. člen. Vendar pa na ZSSS vztrajamo, da se v ZJN eksplicitno zapiše verižno in solidarno odgovornost po celotni podizvajalski verigi. Torej naj se člen dopolni na način, da bo glavni izvajalec odgovoren za poplačilo plač in prispevkov delavcev, ki delajo pri katerem koli podizvajalcu na katerem koli nivoju, v kolikor jih podizvajalec ne plača. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 26. marca 2009 o družbeni odgovornosti podizvajalskih podjetij v proizvodni verigi (2008/2249(INI)) je recimo v 15. točki zapisala da je EP prepričan, da bi instrument Skupnosti o verižni odgovornosti koristil delavcem, pa tudi organom držav članic, delodajalcem, zlasti pa malim in srednje velikim podjetjem, v boju proti sivi ekonomiji, saj bi jasna in pregledna pravila Skupnosti sumljive izvajalce izločila s trga in s tem izboljšala delovanje notranjega trga.

3) Izpolnjevanje zahtevanih pogojev

Iz obrazložitve osnutka zakona:

Za sodelovanje v postopku bo zadoščalo, da ponudniki predložijo le **lastno pisno izjavo** o izpolnjevanju zahtevanih pogojev, finančnem statusu in sposobnosti. Gre za standardni obrazec za lastno izjavo – enotni evropski dokument v zvezi z oddajo javnega naročila (v nadaljevanju ESPD). S tem se bo zelo zmanjšalo število zahtevanih dokumentov, potrebnih za izbiro podjetij. Le podjetje, ki bo v postopku izbrano, bo moralo predložiti vso dokumentacijo, s katero bo dokazalo, da izpolnjuje razpisne pogoje. Za naročnika to pomeni, da bo moral dokumentacijo preveriti le ob zaključku postopka in pred odločitvijo o oddaji naročila. Naročnikom bo omogočen dostop do elektronskih podatkovnih zbirk notranjega trga, ki bodo zagotovile hiter dostop do zanesljive najnovejše dokumentacije.

Komentar ZSSS: 2. odstavek 18. člena Direktive 2014/24/EU zapiše da »države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da gospodarski subjekti pri izvajanju javnih naročil izpolnjujejo veljavne obveznosti na področju okoljskega, socialnega in delovnega prava, ki so določene v pravu Unije, nacionalnem pravu, kolektivnih pogodbah ali predpisih mednarodnega okoljskega, socialnega in delovnega prava, naštetih v Prilogi X.« Zgolj predložitev lastne pisne izjave izpolnjevanju zahtevanih pogojev, finančnega statusa in sposobnosti je v tej luči absolutno premalo. Vzpostaviti se mora ustrezen verificiran postopek preverjanja vseh ustreznih dejstev. Oziroma povedano drugače: uporaba ESPD ne sme spodkopati uporabe 2. odstavka 18. člena Direktive 2014/24/EU.

Andrej Zorko, univ.dipl.prav.

Izvršni sekretar ZSSS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A. Zorko', is positioned below the typed name.